Věc T-52/02

Société nouvelle des couleurs zinciques SA (SNCZ)

v.

Komise Evropských společenství

„Hospodářská soutěž – Článek 81 ES – Kartelová dohoda – Trh s fosfátem zinku – Pokuta – Článek 15 odst. 2 nařízení č. 17 – Zásada proporcionality a zásada rovného zacházení – Žaloba na neplatnost"

Rozsudek Soudu (pátého senátu) ze dne 29. listopadu 2005 . . . . . II - 5013

Shrnutí rozsudku

1. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Maximální výše – Výpočet – Rozlišení mezi konečnou výší pokuty a mezitímní částkou pokuty – Důsledky*
   (Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2)

2. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Snížení výše pokuty za spolupráci dotčeného podniku s Komisí – Snížení částky, která je výsledkem použití pravidla maximální výše částky pokuty*

   (Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 96/C 207/04)

3. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Pokyny přijaté Komisí – Možnost zohlednit zvláštní situaci malých a středních podniků*

   (Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03)

4. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Opatření se skutečnou schopností způsobit újmu na dotčeném trhu – Relevantní povaha tržních podílů dotyčného podniku*

   (Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2)

5. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Rozdělení dotyčných podniků do kategorií se stejným konkrétním výchozím bodem – Podmínky*

   (Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2)

6. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Nezbytnost zohlednit obraty dotyčných podniků a zajistit přiměřenost pokut ve vztahu k jejich obratům – Neexistence*

   (Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2)

7. *Hospodářská soutěž – Předpisy Společenství – Protiprávní jednání – Úmyslné uskutečnění – Pojem*

   (Nařízení Rady č. 17, čl. 15)

8. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – První zásah Komise v konkrétním odvětví – Dotyčné podniky, které jsou malými nebo středními podniky – Vynětí*

   (Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03)

9. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Uložení – Nezbytnost existence zisku plynoucího pro podnik z protiprávního jednání – Neexistence – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávních jednání – Polehčující okolnosti – Neexistence zisku – Vynětí*

   (Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 2 pododstavec 1)

10. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Celkový obrat dotyčného podniku – Obrat dosažený prodejem zboží, které je předmětem protiprávního jednání – Příslušné zohlednění – Meze*

    (Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2)

11. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Rozdělení dotyčných podniků do kategorií se stejným konkrétním výchozím bodem – Umístění podniku do stejné skupiny jako jiné podniky s vyšším celkovým obratem – Porušení zásady proporcionality a zásady rovného zacházení – Vynětí – Podmínky*

    (Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2)

1. Článek 15 odst. 2 nařízení č. 17 stanovením, že Komise může uložit pokuty ve výši nepřesahující 10 % obratu dosaženého v předchozím hospodářském roce každým z podniků, které se účastnily protiprávního jednání, vyžaduje, aby pokuta, která bude nakonec uložena podniku, byla snížena v případě, že přesahuje 10 % jeho obratu, nezávisle na mezitímních výpočtech určených ke zohlednění délky trvání a závažnosti protiprávního jednání. Z toho vyplývá, že maximální hranice 10 % stanovená uvedeným ustanovením se vztahuje pouze na konečnou výši pokuty uložené Komisí, a nikoli na mezitímní výpočty, včetně stanovení výchozího bodu pro účely uvedeného výpočtu.

   Kromě toho, pokud ve svém výpočtu Komise stanovila mezitímní částku zahrnující výchozí bod a přesahující maximální hranici 10 % obratu dotyčného podniku, skutečnost, že se některé faktory zohledněné během výpočtu, jakým je délka trvání protiprávního

jednání, nepromítají do konečné výše pokuty, nemůže být kritizována, vzhledem k tomu, že jde o následek zákazu přesáhnout maximální hranici 10 % obratu dotyčného podniku stanoveného v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17

(viz body 38–40)

2. Postup přijatý Komisí při stanovení výše pokut v oblasti hospodářské soutěže, podle kterého je faktor týkající se spolupráce zohledněn po uplatnění maximální výše 10 % obratu dotyčného podniku stanovené v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, a má tedy přímý dopad na výši pokuty, zajišťuje, aby sdělení o spolupráci v případech kartelových dohod mohlo mít v plné míře užitečný účinek. Pokud totiž základní částka výrazně přesáhne hranici 10 % před použitím uvedeného sdělení, aniž by uvedená hranice mohla být okamžitě uplatněna, je podnět pro podnik, aby spolupracoval s Komisí mnohem slabší vzhledem k tomu, že konečná pokuta je v každém případě snížena na 10 %, ať se spoluprací, nebo bez ní.

(viz bod 41)

3. Pokyny přijaté Komisí o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO umožňují Komisi, pokud to okolnosti vyžadují, zohlednit zvláštní situaci, ve které se nacházejí malé a střední podniky.

(viz bod 42)

4. V analýze, pro účely stanovení částky pokuty za protiprávní jednání porušující pravidla hospodářské soutěže Společenství, skutečné hospodářské schopnosti účastníků protiprávního jednání způsobit významnou škodu soutěžitelům, která zahrnuje posouzení skutečného významu uvedených podniků na dotčeném trhu, tedy jejich vlivu na dotčený trh, představuje celkový obrat pouze neúplný pohled na věc. Nemůže totiž být vyloučeno, že silný podnik s množstvím různých aktivit je na konkrétním výrobkovém trhu přítomen pouze pod-

ružně. Zároveň nelze vyloučit, že podnik s významným postavením na zeměpisném trhu mimo Společenství má na trhu Společenství nebo v Evropském hospodářském prostoru pouze slabé postavení. V takových případech pouhá skutečnost, že dotyčný podnik dosahuje významného celkového obratu neznamená nutně, že má rozhodující vliv na dotčeném trhu. Proto je-li pravda, že podíly podniku na trhu nejsou rozhodující pro učinění závěru, že podnik patří do silné hospodářské entity, jsou naopak relevantní pro zjištění vlivu, který podnik může mít na trhu.

kož Komise disponuje určitým prostorem pro uvážení při stanovování výše pokut a jelikož se výpočet pokuty nemá řídit jednoduchým matematickým vzorcem, výše pokut musí být alespoň přiměřená ve vztahu ke skutečnostem zohledněným při posuzování závažnosti protiprávního jednání.

Následně, pokud Komise rozdělí dotyčné podniky do kategorií za účelem stanovení výše pokut, tak, že podnikům příslušejících do stejné skupiny je určen stejný výchozí bod, musí být stanovení prahových hodnot pro jednotlivé takto určené skupiny soudržné a musí být objektivně odůvodněno.

(viz bod 65)

(viz body 67–68)

5. Podle bodu 1 A šestého odstavce pokynů o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO, přijatých Komisí, „značný" nepoměr ve velikosti podniků, které se dopustily protiprávního jednání stejného typu, je jednoznačně takové povahy, že odůvodňuje rozlišení za účelem posouzení závažnosti protiprávního jednání. Kromě toho, jeli-

6. Při stanovení výše pokut v oblasti hospodářské soutěže Komise není povinna provádět výpočet z částek založených na obratu dotyčných podniků ani zajistit, v případě, že pokuty jsou uloženy více podnikům účastnícím se stejného protiprávního jednání, aby konečné výše pokut pro dotyčné podniky, k nimž došel

výpočet, odrážely veškeré rozdíly mezi uvedenými podniky, pokud jde o jejich celkový obrat nebo obrat na relevantním výrobkovém trhu.

Uvedené zásady se použijí, i když se dotčené podniky nachází v totožné situaci vzhledem k faktorům týkajícím se závažnosti a délky trvání protiprávního jednání.

(viz body 73–75)

7. Aby porušení pravidel Společenství hospodářské soutěže mohlo být považováno za spáchané úmyslně, není nutné, aby si byl podnik vědom porušení pravidel hospodářské soutěže, ale postačí, že nemohl nevědět, že cílem jeho chování je omezení hospodářské soutěže.

V tomto ohledu čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 nevyžaduje ani, aby v případě, kdy jsou pokuty uloženy více podnikům účastnícím se stejného protiprávního jednání, výše pokuty uložené podniku malé nebo střední velikosti nepřesahovala v procentech obratu pokutu uloženou větším podnikům. Z uvedeného ustanovení totiž vyplývá, že jak pro podniky malé a střední velikosti, tak pro podniky větší velikosti je třeba zohlednit, za účelem stanovení výše pokuty, závažnost a délku trvání protiprávního jednání. V případě, že Komise uloží podnikům účastnícím se stejného protiprávním jednání odůvodněné pokuty, každému z nich v poměru k závažnosti a délce trvání protiprávního jednání, nelze jí vytýkat, že pro některé z těchto podniků byla výše pokuty v poměru k obratu vyšší než výše pokuty jiných podniků.

Komise má tedy při určení výše pokut právo nezohlednit skutečnost, že dotčený podnik nedisponuje právní službou.

(viz body 82–83)

8. Komise nemusí zmírnit pokuty v oblasti hospodářské soutěže pokud v konkrétním odvětví jedná poprvé a nic ji nezavazuje zmírnit pokuty, pokud jsou

dotčenými podniky malé a střední podniky. Velikost podniku je totiž zohledněna maximální výší stanovenou v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a ustanoveními pokynů, přijatých Komisí, o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO. Kromě těchto úvah o velikosti, není žádný důvod zacházet s malými a středními podniky odlišně od jiných podniků. Skutečnost, že podniky jsou malé a střední podniky, je nezbavuje povinnosti dodržovat pravidla hospodářské soutěže.

(viz bod 84)

9. Ačkoliv výše uložené pokuty za porušení pravidel Společenství hospodářské soutěže musí být přiměřená k délce trvání protiprávního jednání a jiným skutečnostem, které mohou být zahrnuty do posouzení závažnosti protiprávního jednání, mezi něž náleží zisk, kterého dotyčný podnik mohl svými praktikami dosáhnout nemůže skutečnost, že podnik protiprávním jednáním nedosáhl žádného zisku, představovat překážku uložení pokuty, jelikož jinak by pokuta ztratila svoji odrazující povahu. Z toho vyplývá, že Komise není při stanovování výše pokut povinna zohlednit neexistenci zisku dosaženého dotčeným protiprávním jednáním.

V tomto ohledu, ačkoli Komise může podle bodu 2 prvního odstavce páté odrážky svých pokynů o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO a na základě přitěžujících okolností zvýšit pokutu, aby převýšila částku neoprávněného zisku dosaženého protiprávním jednáním, neznamená to nicméně, že Komise musí za všech okolností pro účely stanovení výše pokuty zjišťovat finanční výhodu spojenou se shledaným protiprávním jednáním. Jinými slovy, neexistenci takové výhody nelze považovat za polehčující okolnost.

(viz body 89–91)

10. Při stanovování výše pokuty za porušení pravidel Společenství hospodářské soutěže nelze připisovat ani celkovému obratu podniku ani části uvedeného obratu pocházející z prodeje zboží, které je předmětem protiprávního jednání, nepřiměřený význam v poměru k ostatním posuzovaným skutečnostem tak, aby stanovení přiměřené pokuty

nemohlo být výsledkem jednoduchého výpočtu, který je založen na celkovém obratu, zejména pokud dotčené výrobky mají pouze malý podíl na tomto obratu.

(viz bod 99)

11. Skutečnost, že při stanovování výše pokuty za porušení pravidel Společenství hospodářské soutěže za účelem zohlednění hospodářské schopnosti dotčených podniků a za účelem stanovení úrovně pokut zaručující dostatečný odrazující účinek, Komise zařadí určitý podnik do stejné skupiny jako jiné podniky, jejichž celkový obrat je vyšší, takže jim je uložen stejný výchozí bod, není porušením ani zásady proporcionality, ani zásady rovného zacházení, protože uvedené rozdílné podniky byly seskupeny proto, že mají podobný obrat na dotčeném trhu a podobné podíly na trhu a že v projednávaném případě rozdíl ve velikosti dotčeného podniku v poměru k velikostem ostatních dotčených podniků není natolik významný, aby dotčený podnik musel být zařazen do jiné skupiny.

(viz body 69, 111–112)